

Zadeva C-346/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

1. junij 2023

Predložitveno sodišče:

Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija)

Datum predložitvene odločbe:

17. maj 2023

Tožena stranka/pritožnica v postopku s kasacijsko pritožbo:

Banco Santander S. A., naslednica družbe Banco Banif S. A.

Tožeča stranka/nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales-Auge, kot zastopnik svojih članov: Andree in Alberta

Predmet postopka v glavni stvari

„Svoboda ustanavljanja – Svoboda opravljanja storitev – Trgi finančnih instrumentov – Direktiva 2004/39/ES – Pravica do pritožbe – Procesno upravičenje združenj potrošnikov – Transakcije, ki jih ni mogoče šteti za običajno, navadno in splošno uporabo ali potrošnjo“

Izredna tožba zaradi kršitve postopka in kasacijska pritožba, vloženi pri Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) zoper sodbo Audiencia Provincial de Granada (sodišče province Granada, Španija), s katero je bila zavrnjena pritožba družbe Banco Banif, S. A. (zdaj Banco Santander, S. A.) zoper prvostopenjsko sodbo, s katero je bilo delno ugodeno zahtevkom Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales Auge (združenje potrošnikov in uporabnikov splošnih storitev, Španija; v nadaljevanju: Auge) kot zastopnika njegovih članov Alberta in Andree v okviru spora, katerega predmet je razglasitev ničnosti soglasja za več pogodb o nakupu finančnih proizvodov zaradi zmote pri soglasju

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

„Predlog za razlago – Člen 267“

Vprašanje za predhodno odločanje

„Ali lahko nacionalna sodišča, glede na to, da imajo združenja potrošnikov procesno upravičenje za zastopanje vlagateljev/potrošnikov, ki tožijo zaradi neizpolnjevanja obveznosti družbe, ki izvaja investicijske storitve, pri trženju zapletenih finančnih proizvodov, pred sodišči, to upravičenje izjemoma omejijo, če gre v okviru posamičnega zahtevka za vlagatelje z visoko finančno sposobnostjo, ki opravljajo transakcije, za katere ni mogoče šteti, da so navadne in splošne, in ki tožbo vložijo pod okriljem združenja potrošnikov, s čimer so lahko upravičeni do morebitne oprostitve plačila sodnih stroškov v sodnem postopku z zelo visoko vrednostjo predmeta spora, saj se izognejo založitvi sodnih stroškov in plačilu stroškov nasprotne stranke v primeru, da so tožbe zavrnjene kot neutemeljene ali celo zaradi zlorabe?“

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov (MiFID I): člen 52(2) (pravica do pritožbe).

Sodba Sodišča z dne 2. aprila 2020, *Reliantco Investments in Reliantco Investments Limassol Sucursala București*, C-500/18, EU:C:2020:264

Sodba Sodišča z dne 20. septembra 2018, *EOS KSI Slovensko*, C-448/17, ECLI:EU:C:2018:745, točki 35 in 36.

Navedene določbe nacionalnega prava

Člen 8(1)(e) Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kraljeva zakonska uredba 1/2007 z dne 16. novembra 2007 o potrditvi prečiščenega besedila splošnega zakona o varstvu potrošnikov in uporabnikov ter drugih dopolnilnih zakonov) določa temeljne pravice potrošnikov in uporabnikov, zlasti zastopanje njihovih interesov prek zakonito ustanovljenih združenj, društev, federacij ali konfederacij potrošnikov in uporabnikov.

Člen 11(1) Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) (zakon o civilnem postopku) določa, da imajo zakonito ustanovljena združenja potrošnikov in uporabnikov brez vpliva na posamično procesno upravičenje oškodovanih oseb procesno upravičenje, da pred sodišči branijo pravice in interese svojih članov in združenja ter splošne interese potrošnikov in uporabnikov.

V skladu z drugo dodatno določbo Ley 1/1996, de 10 de enero, de asistencia jurídica gratuita (zakon 1/1996 z dne 1. januarja 1996 o brezplačni pravni pomoči) imajo združenja potrošnikov pravico biti brezplačno stranka v sodnem postopku, če so vložene tožbe „neposredno povezane s proizvodi ali storitvami običajne, navadne in splošne uporabe ali potrošnje“.

V skladu s členom 36(2) zakona 1/1996 to pomeni, da če združenje izgubi v sporu, mu ni treba nositi stroškov nasprotne stranke, ne glede na višino vrednosti predmeta spora, niti jih ne plačajo konkretni člani, ki jih zastopa v sodnem postopku.

Real Decreto 1507/2000, de 1 de septiembre, que establece el catálogo de productos o servicios de uso común, ordinario y generalizado (kraljeva uredba 1507/2000 z dne 1. septembra 2000 o oblikovanju seznama proizvodov ali storitev običajne, navadne in splošne uporabe) mednje na splošno vključuje bančne in finančne storitve (Priloga I, točka (c)(13)).

Tako člen 11(2) Ley Orgánica del Poder Judicial (sistemski zakon o sodstvu) kot člen 247(2) zakona o civilnem postopku določata, da sodišča z obrazloženo odločbo zavrnejo zahtevke, predhodna vprašanja in ugovore, ki so podani ob očitni zlorabi prava ali pomenijo obid materialnega ali procesnega prava.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Alberto in Andrea sta med majem 2007 in marcem 2009 z Banco Banif S. A. (zdaj Banco Santander S. A.) sklenila pet naročil za nakup finančnih proizvodov (pet obveznic, ki so jih med drugim izdale družbe KBC, Lehman Brothers, PNP Parisbas [BNP Paribas] in Abbey) v zneskih od 150.000 EUR do 300.000 EUR, v skupnem znesku 900.000 EUR.
- 2 Vsa naročila so bila sklenjena na podlagi Direktive 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov (MiFID I).
- 3 Asociación de Consumidores y Usuarios de Servicios Generales Auge (združenje potrošnikov in uporabnikov splošnih storitev, Španija; v nadaljevanju: Auge), ki zastopa svoja člana Alberta in Andreo, je zaradi zmote pri soglasju zoper banko vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi ničnost navedenih pogodb o nakupu finančnih proizvodov, vlagateljema pa vrne znesek v višini 481.634,14 EUR skupaj s provizijami, stroški in obrestmi. Navedeni tožbi je bilo ugodeno v zvezi z naročili za nakupe v letih 2007 in 2008, zavrnjena pa je bila za naročilo iz leta 2010. Družbi za investicijske storitve je bilo posledično naloženo, naj tožečima strankama vrne 462.515,74 EUR skupaj z zakonskimi obrestmi od dneva razveljavljenih zadevnih naložb.
- 4 Pritožbo, ki jo je vložila tožena stranka, je Audiencia Provincial de Granada (sodišče province Granada) zavrnilo in potrdilo prvostopenjsko sodbo, saj je štelo,

da tožena institucija ni upoštevala vlagateljskega profila strank in jima ni zagotovila jasnih in popolnih predpogodbenih informacij o tveganjih, povezanih s proizvodi, ki sta jih naročala.

- 5 Tožena banka je vložila izredno tožbo zaradi kršitve postopka in kasacijsko pritožbo zoper sodbo Audiencia Provincial (sodišče province), ki sta bili sprejeti v obravnavo.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 6 Pritožnica trdi, da združenje Auge nima procesnega upravičenja za vložitev tožbe v imenu svojih članov, ker pogodbeni proizvodi niso običajne in splošne uporabe, ampak gre, nasprotno, za špekulativne finančne proizvode z visoko ekonomsko vrednostjo, ki presegajo običajne potrošniške proizvode.
- 7 Dodaja, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni bil potreben, saj je procesno upravičenje združenj potrošnikov vprašanje nacionalnega prava, na katero napotuje pravo Unije.
- 8 Združenje Auge, nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo, je trdilo, da bi bilo treba vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z odvzemanjem statusa finančnega potrošnika zaradi visokega zneska in zapletenosti njegovih naložb ter s tem pravice biti stranka v sodnem postopku proti banki prek združenja potrošnikov.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 9 Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) poudarja, da je sporno in za odločitev o tožbi in pritožbi upoštevno, da se izreče o procesnem upravičenju združenja Auge za zastopanje vlagateljev, na katera se nanaša zahtevki in sta njegova člana, pred sodišči, tako da vlaga tožbe v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti svetovanja s strani subjektov, ki izvajajo investicijske storitve v okviru zakonodaje MiFID I.
- 10 Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) je združenjem potrošnikov na splošno priznalo procesno upravičenje za obrambo njihovih članov v okviru tožb, ki jih ureja zakonodaja MiFID I, tudi v sporih, v katerih je bilo združenje Auge stranka.
- 11 Vendar je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) v dveh konkretnih sodbah ugotovilo neobstoj procesnega upravičenja Auge kot združenja potrošnikov za obrambo posameznih interesov potrošnikov v zvezi z naložbami v špekulativne proizvode z visoko ekonomsko vrednostjo, ker je menilo, da ne gre za proizvode ali storitve, namenjene potrošnikom v pravem pomenu besede, ker niso bili v običajni, navadni in splošni uporabi, ter ker je v španski zakonodaji to upravičenje združenj potrošnikov in uporabnikov povezano z varstvom njihovih pravic, kadar so te neposredno povezane z blagom ali storitvami običajne, navadne in splošne uporabe ali potrošnje.

- 12 Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) je v teh sodbah menilo, da obstajajo finančne storitve, ki zaradi svoje narave in okoliščin – ob upoštevanju njihovih visokih zneskov in špekulativne narave – presegajo opredelitev „storitve običajne, navadne in splošne uporabe“. To ne pomeni, da ti konkretni vlagatelji ne morejo sami pred sodiščem braniti svojih pravic, ampak da ni upravičeno, da to počnejo prek združenja potrošnikov, zato da ne bi založili sodnih stroškov, potrebnih za vložitev tožbe, in da bi se izognili tveganjem, povezanim z morebitno naložitvijo stroškov v rednem postopku in v postopku s kasacijsko pritožbo.
- 13 Gre torej za to, da se prepreči goljufija ali zloraba tega posebnega upravičenja združenj potrošnikov v sporih, v katerih status potrošnika glede na značilnosti spora in vrednost predmeta spora razvodeni, da bi se izkoristila pravica do brezplačne pravne pomoči, ki je z zakonom priznana tem združenjem v tožbah zaradi obrambe interesov svojih članov.
- 14 Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) ni znano, da bi se Sodišče izrecno izreklo o diskrecijski pravici nacionalnih sodišč glede procesnega upravičenja združenj potrošnikov in uporabnikov za izvrševanje pravic, ki temeljijo na zakonodaji MiFID I.
- 15 Nazadnje, Tribunal Supremo (vrhovno sodišče) ni nikoli zanikalo statusa potrošnikov vlagateljem, ki imajo pridobitni namen in delujejo na področju, ki ni povezano s poslovno ali poklicno dejavnostjo, tudi če so bile njihove naložbe zapletene ali visoke vrednosti, ampak je le podvomilo v procesno upravičenje navedenega združenja v nekaterih konkretnih zadevah, v katerih je glede na okoliščine zadeve štelo, da bi lahko šlo za obid procesnega prava, in sicer izogibanje plačilu sodnih taks in posledicam naložitve stroškov, in sicer tako, da nekdo tožbe ni vložil osebno, ampak prek združenja potrošnikov, vse to pa je šlo v škodo nasprotne stranke in državne blagajne.
- 16 Iz vseh teh razlogov je treba Sodišču postaviti vprašanje, ali je lahko ob upoštevanju nekaterih okoliščin, čeprav zaradi velikosti naložbe ali njene zapletenosti vlagatelju ni odvzeta vloga potrošnika, procesno upravičenje združenja potrošnikov, da ga zastopa, omejeno v primeru, da se ugotovi, da gre morda za obid procesnega prava, pri katerem gre za izogibanje založitvi sodnih stroškov in posledicam naložitve stroškov, in sicer tako, da nekdo tožbe ne vložijo osebno, ampak prek združenja potrošnikov.